

tett javaslatai, továbbá egy jelentés Magyarország jelenlegi állapotáról, (olaszul) utasítások, ama rendszabályok leírása, melyek szerint Magyarország kormányoztatni szokott és t. m. irat.
 mintegy — 100 ívnyi — fasc.

Van tehát összesen 958 levél, melyekből azonban 100 levonható, amennyiben csak ujévi köszöntőket tartalmaz. Marad tehát 858 levél és 100 ívnyi okmány. *Dvorzsák Miksa,*
 könyvtárnok és levéltárnok.

JELENTÉS A M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL ÉS GYARAPODÁSÁRÓL 1878 9-ben.

Méltóságos Igazgató úr!

A nagyméltóságú kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak f. évi június 19-ikén 16009. sz. a. kelt rendeletére, van szerencsém a vezetésem alatt álló osztály állapotáról, gyarapodásáról, rendezéséről, a hiányok- és hézagokról, a látogatók számáról és a személyzet tevékenységéről, az 1878-ik év második és a folyó év első felében, jelentést tenni; minthogy múlt évi szeptember 21-én 97. szám alatt bemutatott jelentésem az 1878-ik év első felére is kiterjeszkedett.

1. A könyvtár-rendezési munkálatok szabályszerűen haladnak előre. A nagy-mennyiségű gyarapodások földolgozása mellett, a rendezetlenül heverő régibb hirlapoknak rendezése munkába vétetett. Továbbá a czédula-catalogusban a Széchenyi-könyvtárhoz tartozó munkáknak ekkorig régi címlapjaik voltak beosztva; ezeknek az új rendezési tervnek és a mai könyvtártani igényeknek megfelelő átdolgozása folyamatban van.

2. A könyvtár tervszerű kiegészítése érdekében — a modern literaturát és az antiquariusi könyv-piaczot figyelemmel kísérve, — különösen oda irányoztuk törekvésünket, hogy a régi magyar nyomtatványokból bírt készletünket lehetőleg gyarapítsuk. E miatt, Szabó Károly »Régi Magyar Könyvtár« című munkájának megjelenése után, a kisebb vidéki könyvtárakhoz és magán-gyűjtőkhez oly kéréssel fordultunk, hogy a birtokukban levő magyar ősnymtatványokat, melyek a Múzeum könyvtárában hiányoznak, cserében vagy ajándékkul engedjék át.

A fölhívást nem követte a várt siker. De eredménytelen nem maradt. Ajándékul a kegyes tanító-rend magyarországi tartományfőnökétől három XVII. századbeli munkát nyertünk. Cserében: az Erdélyi Múzeumtól 36 XVII. századbeli erdélyi országgyűlés nyomtatott végzéseit; Lugossy József debreczeni tanártól 29 XVI. és XVII. századbeli munkát; a nagy-enyedi minorita zárdától három XVII. és XVIII. századbeli halotti beszédet.

Még jelentékenyebb siker jutalmazta a régi könyvek tábláiban tett kutatásainkat. A föláztatott táblákból, egyéb bibliographiai unicumok és ritkaságok mellett, negyvenöt oly magyar munkát, részint teljesen, részint töredékben, emeltünk ki, a melyek ekkorig teljesen ismeretlenek valának. Bibliographiai ismertetések, számos mutatóvannal, a »Könyv-Szemle« múlt évi utolsó füzetében jelent meg. Példánkat az ország több könyvtárában utánózták. Stein Gábor kolozsvári nyomdász és Vasdy Gyula a székely múzeum öre, ily módon napvilágra hozott több unicumot ajándékoztak könyvtárunknak.

Más irányban is tetemesen gyarapodott a könyvtár.

Különösen a metszetek gyűjteménye több jelentékeny ajándék által szaporodott. Gróf Erdődy Sándor magyar történeti érdekű 181 réz- és fametszetet, Róhn könyomdatulajdonos, műhelyében készült 197 könyomatú arczképet adományozott.

A vásárolt ritkaságok közül kiemelendő: a pécsi egyházmegye hártára nyomtatott misekönyve 1499-ből; Ovidius Metamorphosisainak 1503-iki velencei kiadása, mely egy magyar főpapnak van ajánlva.

Az egész gyarapodást a következő számok tüntetik elő:

Vásárlás útján: 643 kötet.

Ajándékul: 911 kötet és 474 iskolai értesítvény.

Köteles példányok: 1967 kötet.

A kéziratgyűjtemény ajándékul kapta Horváth Mihály elhunyt nagy történetírónk hátrahagyott irodalmi érdekű kéziratait és levelezéseit. Vétel útján megszerezte Torma Károly budapesti egyetemi tanárnak 544 darab okiratból és levélből álló gyűjteményét, mely hazánknak főleg XVII. századbeli történetnek földerítésére nagyfontosságú kútforrásokat tartalmaz. A jelen század irodalmi történetéhez pedig Tataj János, Bajza

József és Fáy András megvásárolt levelezései fognak érde-nyagot nyújtani.

Összesen a könyvtár ajándékul kapott 3 kéziratot 41 oklevelet.

Vásárolt 54 > 588 >

Ehez járúlnak a Bajza, Fáy és Horváth gyűjtemények, melyek még nincsenek rendezve.

Vásárlásokra és könyvkötésre fordított 3803 forint 83 kr.

3. Az olvasók száma 20697-re emelkedett, kik 38207 nyomtatványt, 1838 kéziratot és 6658 oklevelet használtak.

A könyvtár gazdag gyűjteményeit az irodalom munkásai közül számosan vették igénybe. Úgyszólván állandó látogatói: Ipolyi Arnold, Pulszky Ferencz, Dr. Wenczel Gusztáv, Dr. Hajnik Imre, Szilágyi Sándor, Szilády Áron, Jakab Elek, Nagy Imre, Fabriczius Károly, Pesty Frigyes, Deák Farkas, Zsilinszky M., Vetter A. altábornagy, Dr. Heinrich Gusztáv, Wolf György, Bodnár Zsigmond, Beóthy Zsolt, Báró Radvánszky Béla, Szinnyei József és mások. A fiatalabb tudós nemzedékből, kik huzamosb ideig a könyvtárban búvárkodtak, kiemeljük: Dr. Ballagi Aladárt, Dr. Marczali Henriket, Dr. Szalay Józsefet. Gyakrabban megfordultak a könyvtárban: Jókai Mór, Gyulay Pál, Thaly Kálmán, Dr. Bánóczy József, Nagy Gyula, Dr. Thallóczy Lajos, Dr. Fehérpataky László, Dr. Szinnyei József s mások. Vidéki tudósaink közül itt búvárkodtak több napig: Dr. Szabó Károly, Haan Lajos, Dr. Szvorényi József, Pór Antal, Véghelyi Dezső, Dr. Géressy Kálmán, Dr. Wertheimer Ede s mások.

A könyvtár tudományos érintkezésben volt a bécsi cs. udvari, a salzburgi, a müncheni kir. állami, a drezdai királyi, a lipcei egyetemi, a modenai, parmai, bolognai és flórenczi kir. könyvtárakkal, melyektől részint eredeti kéziratokat kapott tudományos használatra kölcsön, részint közvetítésök által több, hazánkat érdeklő kiadatlan kéziratot másoltatott, részint pedig tudományos kérdésben véleményadásra kéretett általok fel.

4. A könyvtár organuma a »Magyar Könyv-Szemle« a jelen évben negyedik folyamát bocsátja közre, melynek ívszámát 24-ről 30-ra kellett, a rendelkezésre álló anyag bősége miatt, emelni. Évenként hat füzet jelen meg. ¹⁾

Budapest, 1879. jul. 1.

Fraknói Vilmos,
könyvtár-őr.